

**Univerzita Karlova
Husitská teologická fakulta**

Bakalářská práce

2018

Kateřina Jedličková

**Univerzita Karlova
Husitská teologická fakulta**

Bakalářská práce

Domácí násilí na ženách a sociální vlivy ovlivňující domácí násilí

Domestic violence against women and social aspects influence domestic violence

Vedoucí práce: Mgr. Jana Poláčková

Autor: Kateřina Jedličková

2018

Čestně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a veškerou literaturu, kterou jsem použila, jsem uvedla v závěru práce.

V Praze dne

.....

Podpis

Anotace

Téma bakalářské práce je „Domácí násilí na ženách a sociální vlivy ovlivňující domácí násilí“. Tato práce je ve své teoretické části zaměřena zejména na definici domácího násilí, zmapování jednotlivých sociálních vlivů na průběh a vývoj domácího násilí a následně na pomoc obětem domácího násilí. Praktická část bakalářské práce je kvantitativní výzkum v podobě dotazníku doplněný o kvalitativní část kazuistik obětí domácího násilí. V přílohách této práce lze vidět dotazník, který byl použit v praktické části této práce a seznam neziskových organizací a center pomáhající obětem domácího násilí.

Klíčová slova

Domácí násilí, agresor, oběť, pomoc obětem domácího násilí, prevence, partnerský vztah

Annotation

The Bachelor's thesis "Domestic violence against women and social aspects influencing domestic violence" is in its theoretical part focused mainly on a definition of domestic violence, description of social aspects effecting the form of domestic violence and its development over time. Also offering possibilities of help for the victims. In the second part the thesis offer a combination of quantitative research made by questionnaire and a qualitative one with case studies of a domestic violence victims. Attached questionnaire used for practical part and the list of a non-profit organizations and centers focus.

Keywords

Domestic violence, agresor, victim, help for victim of domestic violence, preventiv, relationship

Obsah

Úvod.....	7
Teoretická část	8
1. Pojem domácí násilí	8
1.1. Definice pojmu domácí násilí	8
1.2. Fáze domácího násilí.....	8
1.3. Druhy domácího násilí	10
1.4. Formy domácího násilí.....	11
1.5. Profil násilné osoby	14
1.6. Profil ohrožené osoby.....	15
2. Sociální vlivy ovlivňující vznik a vývoj domácího násilí.....	17
2.1. Vliv výchovy.....	17
2.2. Vliv náboženství na domácí násilí	18
2.3. Gender a domácí násilí.....	19
2.4. Předsudky a mýty o domácím násilí	20
3. Pomoc obětem domácího násilí.....	22
3.1. Institut vykazání	22
3.2. Neziskové organizace.....	23
Praktická část	24
4.1. Cíl a metody výzkumu	24
4.2. Cílová skupina.....	25
4.3. Stanovení hypotézy	25
4.4. Analýza dat.....	25
4.5. Interpretace výsledků	32
5. Kazuistiky obětí domácího násilí.....	34
Kazuistika – Jarmila	34
Kazuistika – Marcela.....	36

5.1 Vyhodnocení kazuistik.....	38
Závěr.....	40
Seznam použité literatury	42
Literatura	42
Internetové zdroje.....	42
Ukázka dotazníku.....	43

Úvod

Téma mé bakalářské práce je „Domácí násilí na ženách a sociální vlivy ovlivňující domácí násilí“.

Ženy jsou nejčastějšími oběťmi domácího násilí a je třeba šířit povědomí o této problematice mezi širokou veřejností.

Toto téma jsem si vybrala proto, že bych ráda pronikla hlouběji do problematiky domácího násilí. Toto téma je ve společnosti velmi tabuizované a myslím si, že pokud se má procento jeho výskytu snížit, je třeba, aby se o něm mluvilo častěji. Lidé se o tuto problematiku zajímají až tehdy, kdy se jich osobně dotkne a tak většinová populace má zkreslené představy o tom, co domácí násilí vůbec označuje. Pro širokou veřejnost je domácí násilí pouze definice fyzického násilí muže na ženě, avšak fakt, že domácí násilí může mít mnoho podob, již není tak zaběhlý fakt.

Dále jsem se také rozhodla pro toto téma z důvodu, že domácí násilí je rozšířeno v našem okolí a nedotýká se pouze rodin sociálně slabých, jak média mnohdy prezentují, ale postihuje všechny sociální vrstvy. Jedná se také o jev, který je z mnoha ohledů ovlivněn mnoha patologickými jevy a sociálními aspekty společnosti, a tak má v různých koutech světa jinou podobu.

Důležitou kapitolou práce je část popisující současný stav legislativy v České republice a organizací, které se zabývají pomocí obětem trestních činů, konkrétně domácího násilí. V mé práci též najdete přehled organizací, které pomáhají obětem domácího násilí.

V praktické části práce bude práce zaměřena na zjištění, jaké chování a postoje jsou mezi ženami považovány za „normální“ a v partnerském vztahu akceptovatelné a co se již považuje za projev násilí v partnerském vztahu a neakceptovatelné. Tento dotazník se zaměřuje tedy zejména na zjištění pohledu žen na domácí násilí a na znalost pomoci případné oběti domácího násilí. Zvolená metoda dotazníkového šetření je též doplněna o kazuistiku žen, které byly ochotny vypovědět svůj příběh v roli oběti domácího násilí.

Tato práce rozhodně nemá sloužit jako návod, ve kterém si každá žena najde určité symptomy, podle kterých se označí za oběť domácího násilí, avšak měla by sloužit jako upozornění ženám, které žijí v tom, že to co prožívají je v pořádku a musí být jimi tolerováno. Fenomén domácího násilí není jen o pomoci ženám v krizové situaci, které bojují téměř o život. Je také hlavně o prevenci a jednotě, mezi ženami, které navzájem mezi sebou soucítí, podporují se a navzájem vzdělávají.

Teoretická část

1. Pojem domácí násilí

1.1. Definice pojmu domácí násilí

Jednoduchá definice domácího násilí neexistuje. Tento termín lze definovat jako zneužití moci v blízkém vztahu a v soukromém prostoru. Proto se termín „domácí“ používá proto, aby naznačil, že se násilí odehrává v osobním vztahu. Často k němu dochází mezi manželi nebo mezi lidmi, kteří spolu žijí. Někdy je možné domácí násilí rozšířit i na další rodinné příslušníky (např. mezi sourozenci). V poslední době například znepokojivě stoupá týrání stárnoucích členů rodiny a důchodců.

Každá země si též Domácí násilí vysvětluje jinak. V anglicky mluvících zemích se překládá jako *domestic violence* a znamená *týrání v partnerském svazku*. V německy mluvících zemích převažuje termín *násilí v rodině a domácnosti* (*Gewalt in der Familie und näher Umgebung*). Ve východní Evropě je používán termín násilí v rodině (Насилие в семье)¹. Význam je ale převážně ve všech zemích stejný a zahrnuje partnerské násilí a týrání členů domácnosti.

1.2. Fáze domácího násilí

Domácí násilí se nevyskytuje jako ojedinělý, jednorázový akt. Jedná se o cyklicky opakující se etapy. Tato období bývají díky jejich cyklické podobě označovány za „kruh domácího násilí“ nebo také „spirála násilí“. První projevy bývají nenápadné a my nemůžeme jednoznačně určit, co vlastně bylo spouštěcím mechanismem, který vše odstartoval, a kdy násilí ve vztahu začalo. Důvody a podněty mohou být velmi různorodé, ale vývoj vztahu a chování muže je po prvním napadení ve většině případů identické.² Ve většině případů má tato „spirála násilí“ gradující tendenci, která je ovlivněna nejen požadavky násilníka, ale také následnou snahou oběti všechny tyto požadavky splnit.

¹ BEDNÁŘOVÁ, Zdeňka. Domácí násilí- zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám. Praha: Acorus, 2009, s. 6. ISBN 978-80-254-5422-0.

² BUSKOTTE, Andrea. Z pekla ven: žena v domácím násilí. Vyd. 1. Editor Lucie Vaníčková Horníková. Brno: Computer Press, 2008, s. 63. ISBN 978-802-5117-866.

První fáze: Stupňování napětí

Fáze, ve které se v partnerském vztahu objevují první konflikty a spory. Je cítit napětí a oběť si uvědomuje, že toto napětí musí nějak vygradovat. Zvyšuje se frekvence slovních útoků a verbálních narážek. Žena se snaží být mnohem opatrnější, nedávat partnerovi příležitosti a záminky k útokům a neprovokovat ho. Někdy se svému partnerovi vyhýbá, aby se vyvarovala dalším útokům. Je přehnaně milá a hodná v domnění, že když se bude snažit, konfliktu se vyhne. Oběť se také snaží, aby vnější okolí o tomto napětí nevědělo.

Pokud se tato fáze opakuje již po několikáté, může se žena snažit agresora vyprovokovat a tuto fázi urychlit. Myslí si, že tím má alespoň částečně tuto situaci pod kontrolou, protože tuto fázi může vyvolat tam, kde chce a kdy chce. Oběť si poté připadá více připravená a dodává jí to vnitřní klid a jistotu, což je pro její psychický stav velmi důležité.

Druhá fáze: Výbuch

Po vystupňování napětí, přichází fáze exploze. První fáze vyvrcholí tím, že muž nechá své agresi volný průběh a vybuchne. Ženě se většinou nepodaří situaci odhadnout. Netuší, kdy a kde se „exploze“ stane a jak dlouho bude tentokrát trvat. Jinak můžeme tuto fázi nazývat fází týrání. „Obdobím, kdy agresor ztrácí kontrolu nad svým jednáním a dochází k propukání fyzického a psychického násilí, oběť se v této fázi cítí bezmocná, bojí se a vůči agresorovi cítí zlobu.“³ Každá žena na tuto fázi reaguje jinak.

Některé okamžitě, pokud jim to agresor neznemožní, opouští místo konfliktu a hledají útočiště u svých blízkých, rodiny, přátel a známých, kteří jsou jim ochotni pomoci. Některé mohou utrpět emocionální kolaps, který jejich psychiku sužuje i po několik dní. Emocionální kolaps se projevuje hlavně tak, že ženy prožívají silné pocity deprivace, jsou nešťastné a zoufalé. Situace se v jejich očích zdá beznadějná a bez naděje na lepší časy. Žena je pak velmi zranitelná a slabá, což jí znemožňuje nastalou situaci jakkoliv řešit.

Třetí fáze: Usmíření

V této fázi si muž uvědomuje svou chybu a špatné chování a partnerce se omlouvá. Slibuje, že situace se již nebude opakovat a zahrnuje jí něhou a mnohdy i dary. Žena pociťuje přehnanou lásku a oba partneři toto období prožívají velmi intenzivně a vášnivě. Vynakládají

³ STRŽÍLKOVÁ, Patricie, FRYŠTÁK, Marek. Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2009, s. 16. Právo (Key Publishing). ISBN 978-807-4180-200.

velké úsilí na nápravu a udržení vztahu. Často žena slýchá věty jako: „*Už to víckrát neudělám. Byl jsem opilý. Mám složité období. Nikdy by se to nestalo, kdyby...*“

Žena se v této situaci rozhoduje, zda vztah udržet a partnerovi odpustit, nebo odejít a začít znovu. Většinou se ale děje to, že pokud partnerka neodejde bezprostředně po 2. fázi, uvěří jeho omluvám, slibům, gestům a partnerovi odpustí a zůstává. Mnohdy partnerka ani těmto slibům nevěří, ale s partnerem stejně zůstává. Je příliš slabá, nemá kam odejít nebo nechce brát dětem otce, a tak v tomto děsivém koloběhu zůstává.

Tyto fáze se pak opakují. Jediné, co se mění je poměr mezi jednotlivými stádii. Fáze exploze se prodlužuje a období líbánek se krátí, až vymizí úplně.

1.3. Druhy domácího násilí

Domácí násilí lze rozdělit na několik druhů týrání, kterých se agresor dopouští na partnerce. Většinou se tyto druhy prolínají nebo střídají, málokdy se vyskytují samostatně. I když jde o rozdělení teoretické a nepřesné, je poměrně důležité, protože jeho znalost pomáhá pochopit, jak všestranně se násilí může vyskytovat a co každou jeho konkrétní formu charakterizuje.

Fyzické násilí

Jedná se o brutální bolestivé útoky, které poškozují zdraví a v extrémních případech mohou vést k přímému ohrožení života oběti. Zahrnuje fackování, rány pěstí, bití, pálení, kopání, škrcení, zmítání obětí, strkání ze schodů a bodání. Domácí násilí však může zahrnovat i méně obvyklé fyzické akty. Je možné, že se žena stane obětí domácího násilí, aniž by ji partner udeřil. Existuje mnoho dalších způsobů fyzického týrání, jako například svázání či spoutání, míření zbraní, nucení požití drog či nasazování roubíku.

Sexuální násilí

Sexuální násilí zahrnuje veškeré sexuální úkony, ke kterým je oběť donucena proti její vůli a které oběť postupuje s nechutí a odporem. Součástí sexuálního násilí je například přinucení k pohlavnímu styku proti vůli oběti, přinucení k použití pomůcek, přinucení k pohlavnímu styku za přítomnosti jiných lidí a podobně. Sexuální násilí zahrnuje také odpírání sexu v souvislosti s ponižujícími komentáři ohledně vzhledu oběti. Pokud je oběť vystavena sexuálnímu násilí, obvykle si poté následky tohoto zacházení s sebou nese do dalších vztahů.

Psychické násilí

Psychické násilí se označuje jako násilí neviditelné, protože o něm okolí mnohdy neví. Tento druh násilí často souvisí s násilím fyzickým, ale může se však vyskytovat i samostatně. Častými projevy jsou ponižování, slovní napadání, urážení, vyhrožování fyzickým násilím, vydírání a ničení oblíbených předmětů oběti. Psychické násilí se vyskytuje samostatně u téměř pětiny všech případů a na oběť působí stejně devastujícím způsobem, jako násilí fyzické, s tím rozdílem, že je obtížnější ho dokázat.

Ekonomické násilí

Násilník odpírá partnerce peníze na její osobní potřeby, jídlo a ošacení. Nedovoluje jí pracovat, bere jí přídavky na děti nebo utratí rodinné úspory bez jejího vědomí. Překvapivě běžnou formou ekonomického týrání je, když muž odmítá dávat své partnerce peníze na hygienické potřeby. Tím ženu poníží a zajistí si, aby každý měsíc musela strávit nějaký čas doma. Tím, že partner drží partnerku ve finanční tísní, oslabuje ji. Žena ho musí prosit o finanční prostředky, čímž mu zavdává příčinu k tomu, aby ji kritizoval a vyčítal jí její potřeby. Kvůli nedostatku financí není schopná opustit domov a partnera.⁴

1.4. Formy domácího násilí

Izolace

Cílem izolace je odstranit domnělé představy agresora. Nevychází-li jeho partnerka z domu, nemůže mít žádné milostné aféry. Nemůže-li se setkávat se svými přítelkyněmi, nemohou ji přesvědčit, aby jednala proti jeho vůli. Partnerka se může více soustředit na partnerovi požadavky. Působení izolace je zvláště zhoubné, pokud je kombinován s citovým týráním. Opakuje-li agresor partnerce, že je k ničemu a za násilí si může sama, nebude-li mít nikoho, kdo by jí to vyvrátil, přijme názor agresora. Používá-li agresor taktiku izolace, může dokonce okolí přivést k myšlence, že problém je opravdu v jeho partnerce. Běžný zvykem agresora je stopování času, který jeho partnerka vynaloží na určitý každodenní úkon. Např.

⁴ CONWAY, Helen L. *Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007*. 1. vyd. Překlad Jana Mandelíková. Praha: Albatros, 2007, 158 s. Albatros Plus. ISBN 978-800-0015-507.

muž si spočítá, že ženě trvá 10 minut, než dojde pro děti do družiny. Poté stačí, když se žena cestou neochotně zastaví s jinou matkou na kus řeči a muž partnerku obviní třeba z toho, že se setkala s jiným mužem.⁵

Zastrašování

Agresoři svou partnerku často ovládají pomocí zastrašování, které může mít různé formy, např. předvádění zbraně, rozbíjení osobních věcí, používání výhrůžek, vyhrožovat zabitím dětí a demonstrací své síly. Skrytý význam v sobě nesou gesta, díky kterým agresor může oběť ovládat na veřejnosti, aniž by o tom někdo věděl.

Někdy bývá zastrašování stejně účinné jako samotné násilí. Zejména tomu tak je v případech, kdy v minulosti už k nějakému násilnému chování došlo.

Nátlak a výhrůžky

Se zastrašováním je úzce spjato používání nátlaku a výhrůžek. Může se jednat o vyhrožování fyzickým násilím, například „*Jestli mě opustíš, najdu si tě a zabiju. Jestli se ještě jednou zakecáš s tím prodavačem, zlámu mu nohy. Jestli se mnou nepůjdeš do postele, prostě tě k tomu donutím*“.

Agresor také často využívá výhrůžky, že ublíží někomu jinému a oběť tím přinutí podvolit se jeho plánům. Partnerka pak slyší věty jako „*Jestli se se mnou rozvedeš, zabiji se. Jestli zavoláš policii, řeknu jim, že jsi děti uhodila ty*“. Takovéto výhrůžky donutí oběť jednat ve shodě s agresorem, aby týrání nevyšlo najevo. Agresoři také často nutí partnerku ke kompromitujícím aktivitám, které pak proti nim mohou použít. Může to být například krádež či prodej drog. Vědomí, že se podílela na těchto činnostech, které se jí můžou přičít, ji demoralizuje a podkopává její sebevědomí, což vede k pocitu bezbrannosti a neschopnosti hledat pomoc.

Citové vydírání

Citové vydírání je nejběžnější a nejvíce ničující aspekt domácího násilí. Často doprovází další formy týrání a prostupuje celý život oběti. Nejčastějšími druhy citového týrání jsou nadávky, kritizování a zpochybňování duševního zdraví. O nadávkách koluje rčení „*nadávka neboli*“, což v případě domácího násilí neplatí. Nadávky oběť odlidšťují a dělají z ní spíše

⁵ CONWAY, Helen L. *Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007*. 1. vyd. Praha: Albatros, 2007, s. 20. Albatros Plus. ISBN 9788000015507.

předmět než člověka s vlastní identitou. Využívání nadávek mnohdy svědčí o agresorově chápání ženské role.

Kritika může být sdělována okolí a formulována tak, aby dávala za pravdu agresorovi a vzbudila jeho sympatie. Když potom oběť vypovídá o násilí, okolí jí moc nevěří, nebo dojdou k závěru, že dohnala svého partnera na pokraj sil. Agresor se často snaží vnuknout své oběti, že je duševně nemocná, týráni si vymýšlí a lidé z okolí si budou myslet, že se zbláznila. Pokud to agresor bude partnerce opakovat často, tyto myšlenky jí pak budou velmi trýznit a mučit a nakonec těmto lžím oběť uvěří. Mnoho agresorů také mimo domov vystupuje jako úplně jiný člověk, proto když žena toto chování vidí, začne přemýšlet, zda tohle není agresorův pravý charakter a ten agresivní muž je pouze její představa.⁶

Využívání dětí

Jednou z taktik citového vydírání je využívání dětí. Agresor se snaží například zabránit tomu, aby ho partnerka opustila, tvrzením, že děti budou hrozně trpět, nebo tím, že je špatná matka a rozvrací rodinu.

Uplatňování mužských privilegií

V mnoha případech násilných vztahů má muž naprostou moc. Kromě násilného chování, posilujícího jeho nadvládu, existují další způsoby, pomocí kterých svou autoritu v rodině prosazuje, například to, že muž jako živitel rodiny pracuje a tak nemusí pomáhat doma-to jsou ženské práce, nebo trvá na tom, že rodinný vůz smí řídit pouze on. Vztah je tedy založen na rodově podmíněných stereotypech, které jsou daleko nad rámec běžného vymezení. Žena je tedy na partnerovi závislá, což dokáže být stejně zničující jako fyzické bití.

Zlehčování, popírání a obviňování

Taktika bagatelizování, popírání a obviňování tvoří základ agresivního chování a dále ho posiluje. Odráží agresorovu neschopnost připustit si, jakou má jeho chování povahu a důsledky. Používá věty jako: *„Každý se občas přestane ovládat, to je toho. Ona přehání, strčil jsem do ní, ale nikdy jsem jí neuhodil. Provokovala mě. Byl jsem opilý“*.

Tyto taktiky slouží k tomu, aby agresora podpořili ve víře, že jeho chování je oprávněné a může v něm proto pokračovat. Na partnerku ale působí ohromujícím způsobem - začíná pochybovat o tom, jestli sama nepřehání anebo jestli si týráni nevymýšlí. Může mít také pocit,

⁶ CONWAY, Helen L. *Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007*. 1. vyd. Praha: Albatros, 2007, s. 25. Albatros Plus. ISBN 9788000015507

že to celé je jen její vina a proto nemůže proti agresorovi nijak zasáhnout. Agresor také odmítá své chování přiznat, tudíž partnerku zbavuje veškeré naděje na znovuoobnovení a zlepšení jejich vztahu.

Domácí násilí se může přihodit komukoliv a kdekoliv. Objevuje se ve všech věkových kategoriích, národnostech, společenských třídách, náboženstvích i u obou pohlaví.

1.5. Profil násilné osoby

Na počátku vztahu je těžké rozpoznat rizikové chování, ze kterého by se v budoucnu mohlo, vyvinou násilí. Na počátku vztahu je většina žen zamilovaných, proto nevidí nebo nechce vidět zcela zřejmé signály. Ženy, které se setkaly s násilím v partnerském vztahu, uvádějí několik společných signálů pro tyto rizikové partnery.⁷

Nadměrná naléhavost

Muž partnerku poměrně brzo tlačí do zasnub, svatby, dětí. V partnerce budí dojem, že si ji chce pojistit. Vyvíjí na partnerku velký nátlak, které ženy mnohdy podlehnou.

Velká dominance ve vztahu

Partner se snaží o věcech rozhodovat sám, většinou pod rouškou „že to myslí dobře“. Mnohdy se snaží rozhodovat i o soukromých záležitostech partnerky, například jaké má mít koničky, jak se oblékat, co si má koupit atd.

Pohrdavý vztah k ženám

Partner nebere vážně názor partnerky, neuznává ženy jako rovnoprávné sobě, povyšuje se nad ně a o ženách mluví hanlivě a pohrdavě.

Osobnost s narcistickými sklony

Partner dává najevo svůj pocit jedinečnosti, není empatický a okolní svět vnímá jen skrze sebe. Vše, co je schopný uznávat musí být zákonitě spojeno s jeho osobou.

Extrémní polohy vztahu k matce

⁷ BEDNÁŘOVÁ, Zdena. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. 2009. vyd. Praha: Acorus, c2009, s. 22. ISBN 9788025454220.

Partner svou matku buď bezmezně miluje a je na ní závislý, nebo se k matce chová nadřazeně a hrubě.

Nadměrná kontrola

Muž chce o partnerce vědět vše, o její minulosti i současnosti, chce znát každou její myšlenku, každý její krok. Když není přímo s ní, často ji kontroluje telefonicky.

Snaha o pozvolnou izolaci od sociálních kontaktů

Partner je nespokojený, že žena udržuje kontakty s rodinou či přáteli nebo že má své vlastní zájmy, které s ním nesdílí. Často také kritizuje lidi, kteří jsou jí blízcí, argumentuje tím, že jsou špatní a proto by se s nimi neměla stýkat. Kromě těchto signálů se často jedná o nadměrnou konzumaci alkoholu, užívání drog, špatnou pověst partnera, rizikové chování, obdiv k moci a síle a manipulativní chování.

1.6. Profil ohrožené osoby

Narozdíl od profilu agresora, profil oběti není zcela lehké charakterizovat. Domácí násilí si své oběti nevybírání, může se přihodit komukoliv, kdekoliv a bez závislosti na věku, společenskému postavení, národnosti či povolání. Spektrum obětí domácího násilí je velmi široké, od 71-leté vrchní sestry, 44-leté alkoholičky, 30-leté manažerky po 17-letou studentku gymnázia.

Domácí násilí se ale netýká pouze heterosexuálních párů. Je již evidována i spousta případů, kdy se domácí násilí odehrává v homosexuálním páru. Zde je ovšem mnohdy problém s tím, že některé země ve své právní úpravě nemají zahrnutu i možnost, že pachatel a oběť jsou stejného pohlaví. Za změnu již několik let v USA bojuje aktivistická skupina Stonewall.

Podle občanského sdružení ROSA se až 38% všech žen setká během svého života s nějakou formou domácího násilí.⁸

Studie z Middlesex University zase ukazuje, že až každá desátá žena se stala obětí domácího násilí. Každá sedmnáctá žena byla přinucena k sexu se svým partnerem bez svého

⁸ 4 *Co je domácí násilí* [online]. [cit. 2018-12-13]. Dostupné z: www.rosa-os.cz/domaci-nasili/co-je-domaci-nasili2012-03-19. Dostupné z: <http://www.rosa-os.cz/domaci-nasili/co-je-domaci-nasili/>

souhlasu. Každý pátý muž svou partnerku udeřil. Šest z deseti mužů vidí násilí na partnerce jako v budoucnu možné. Sedmdesát procent žen, které se rozvádějí, uvádí jako příčinu rozpadu manželství násilí.

Rozpoznat týranou ženu není lehké. Naprostá většina žen svou situaci před okolím skrývá. Stydí se za to, co se u nich doma děje, a proto to raději před svými známými a příbuznými tají. Jediným vodítkem, jak tyto ženy poznat, jsou jisté společné charakteristiky. Velmi často je možné u obětí pozorovat shodné nebo podobné znaky související s jejich psychickým stavem či verbálním nebo neverbálním projevem (viz. Níže).

Neschopnost se bránit

Osamělost, citovost

Ekonomická či sexuální závislost

Ignorování varovných signálů

Tendence chování partnera omlouvat a bagatelizovat

Zlehčování násilného chování trýznitele

Skepsa ohrožené osoby

V souvislosti s domácím násilím bych ráda zmínila pojem s ním spojený. Je to pojem „*syndrom týrané ženy*“ popisující důsledky týrání na prožívání oběti. Tento pojem do literatury zavádí psycholožka Leonore Walkerová s cílem pojmenovat širokou paletu psychických symptomů a vzorců chování, které jsou následkem dlouholetého partnerského násilí. Aby se syndrom týrané ženy objevil, musí dojít alespoň dvakrát k zopakování celého cyklu domácího násilí.⁹ Dalším pojmem, se kterým se domácí násilí potýká je Stockholmský syndrom. Tímto termínem jsou označovány dočasné projevy náklonnosti oběti vůči násilné osobě a vytvoření emocionální vazby k násilníkovi. Jde o jev, který se objevuje u týrání obecně. Obdobné projevy byly pozorovány u vězňů z koncentračních táborů za druhé světové války, válečných zajatců, politických vězňů a objevují se i u týraných dětí. Stockholmský syndrom vzniká u lidí izolovaných od okolního světa. Cítí se ohrožení a jejich situace jim přijde bezvýchodná. Zároveň se k nim násilná osoba chová přechodně laskavě a tím udržuje v oběti naději na zlepšení.¹⁰

⁹ VARGOVÁ, Branislava, POKORNÁ, Dana, TOUFAROVÁ, Marie. Partnerské násilí. Praha: Linde, 2008, s.40. ISBN 978-80-86131-76-4.

¹⁰ BEDNÁŘOVÁ, Zdena. Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám. Praha: Acorus, c2009, s. 16. ISBN 9788025454220.

2. Sociální vlivy ovlivňující vznik a vývoj domácího násilí

K domácímu násilí docházelo z historického hlediska ve všech etapách naší historie. Společnost vždy zákonitě prisuzovala mužům dominantnější roli nejen v rodině, ale v celé společnosti. Žena byla v historii vždy podřízena nejprve svému otci a později manželovi či jinému příbuznému mužského pohlaví. Vždy bylo její postavení společenským kodexem stavěno do pozadí, ať již církví, či občanským právem. A ačkoliv bylo domácí násilí společností dlouhá léta přehlíženo jako něco nepodstatného, s rostoucím zájmem o humanitní vědy, partnerské vztahy a emancipaci, docházelo k jeho detabuizaci.

2.1. Vliv výchovy

Výchova sama o sobě má v životě každého z nás nezaměnitelnou váhu. V souvislosti s domácím násilím to ovšem platí dvojnásob. Pokud se domácí násilí objevilo v rodině, je velmi pravděpodobné, že děti, které byly domácího násilí součástí, nebo mu přihlíželi, se v budoucnu sami stanou agresory. Bohužel to vypadá jako kruh, ze kterého se nelze dostat. V mnohých případech tomu tak je. Občas se ale podaří tento cyklus přerušit. Pokud je žena silná osobnost a funguje jako plnohodnotný rodič, nemusí dítě být domácím násilím nijak ovlivněno.

Matka, která se stane obětí domácího násilí, je mnohdy v pozici, kdy ji partner svým týráním zbavuje kompetencí ochránce dětského bezpečí a dítě jí tak těžko může vnímat jako bytost, u které má hledat ochranu a oporu. Matka, která je obětí týrání, může ztratit svou autoritu, děti ji přestávají respektovat a mohou se k ní začít chovat podobným způsobem, jako otec.¹¹

V souvislosti s výchovou můžeme také zaznamenat odlišný vliv násilí na dívky a na chlapce. Fakt, že násilí vyvolává jen další násilí je častěji pozorován u chlapců, kteří se v dětství s násilím setkali. Naopak u dívek, které násilí zažili v primární rodině, je časté, že si v budoucnu hledají partnery se sklony k agresi. Dívky také častěji vytvářejí koalice s matkou a je u nich možno pozorovat tendenci, bránit matku i za cenu výprasku, podporovat ji a pomáhat ji.

¹¹ VÁGNEROVÁ, Marie. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0696-5. Cit.dílo, str. 589

Výchova bez násilí se rovná výchově proti násilí. U dětí, které vyrůstaly v klidném a láskyplném prostředí, lze předpokládat, že v dospělosti budou lépe zvládat stresové situace. V konfliktních situacích si budou umět poradit a budou umět v klidu řešit krizové situace.¹² V budoucnu může mít velký vliv nejen přítomnost domácího násilí v rodině či okruhu blízkých osob dítěte ale také používání fyzických trestů. Většina rodičů si plně uvědomuje, že by neměli své děti bít, ale není jim jasné, jak by se měly zachovat v případě, kdy se objeví problém v chování jejich potomka.

Tento problém podporuje i fakt, že v ČR dosud není zaveden zákon zakazující tělesné tresty na dětech. Na rozdíl například od Švédska, kde je tento zákon v platnosti již od roku 1979. Od té doby zde výrazně kleslo procento násilí páchané na dětech a došlo k lepší informovanosti obyvatel o této problematice.

2.2. Vliv náboženství na domácí násilí

I náboženství může mít, jako spousta dalších faktorů, velký podíl na páchání a průběhu domácího násilí. Dá se říci, že takřka každá kultura má své náboženství, každé náboženství má své zvyklosti a normy a tyto normy mohou často zahrnovat i násilí.

Některá náboženství své postoje vůči ženám a jejich postavení ve společnosti neskrývají. V některých kulturách má, i přes lidský pokrok a rozvoj, žena mnohdy nižší cenu, než například ovce.

Ač by se na první pohled zdálo, že se tento problém týká zejména rozvojových států a zemí světa, opak je pravdou. I vyspělé země, jako Saudská Arábie, Argentina či Maroko, se s domácím násilím potýkají ve větším měřítku. Důvodem je právě víra.

Náboženství, které domácí násilí nepopírá, ba ho nepřímo podporuje, je Islám, kde je role ženy a její postavení ve společnosti vylíčeno v Koránu. Je zde doslova psáno: „*Muži zaujímají postavení nad ženami proto, že Bůh dal přednost jedněm z Vás před druhými, a proto, že muži dávají z majetků svých ženám. Ctnostné ženy jsou pokorně oddány a strážejí skrytě kvůli tomu, co Bůh nařídil strážet. A ty, jejichž neposlušnosti se obáváte, varujte a vykažte jim místa na spaní a bijte je!*“.¹³

¹² BUSKOTTE, Andrea. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*, cit.dílo, str. 138

¹³ *Korán*. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-1260-5. Súra 4 – Al Nisa, verš 34

Jedná se o všeobecně nejznámější pasáž ze sůry, která poukazuje na vztah ženy a domácího násilí. Překlad této sůry bývá mnohdy zpochybňován a napadán za nepřesnost, což vede k rozporům mezi českými islamology. Povědomí společnosti o spojení domácího násilí a islámu také podporuje legislativa v muslimských zemích, která vůči domácímu násilí není nijak vyhraněná. Například v Egyptě platí, že pokud muž pomocí čtyř svědků dokáže, že mu byla žena nevěrná, vyslouží si žena trest smrti. Ve fungování rodiny a partnerského svazku tedy platí absolutní patriarchát.

Není ovšem možné definovat, zda se oběťmi domácího násilí stávají častěji ženy věřící či nevěřící. Některé oběti domácího násilí v Boha nevěří. Jiné věří a hledají ve svém náboženství odpovědi. Duchovní vůdci často tvrdí, že domácí násilí je pouze jedním z příkladů toho, jak se společnost, která se obrátila k Bohu zády, rozpadá.¹⁴

V křesťanském učení může žena, která se stala obětí domácího násilí nalézt podporu a poselství. V Bibli je například zmíněno, že Boží záměr nebyl takový, aby muž ženě zcela vládl. V jedné staré písničce se praví, že Eva byla stvořena z žebra Adamova proto, aby nebyla z Adamovy hlavy, aby mu vládla, aby nebyla z Adamovy paty, aby po ní šlapal, ale byla z jeho boku, blízko srdci, aby jí miloval.“. Oběti, které věří v Boha, tedy mohou nalézt alespoň částečnou útěchu, protože Bůh násilí neodpouští. Neočekává od dětí, že ho budou snášet. Z toho vyplývá, že domácí násilí pramení z toho, že agresori nežijí podle zásad daných křesťanskou kulturou, protože křesťanství podporuje nenásilné vztahy. Z toho vyplývá, že náboženství může hrát v životě oběti velkou roli, protože může být jak spouštěcím podnětem pro násilí ze strany partnera, tak podporou, která oběti pomáhá se s domácím násilím vyrovnat.

2.3. Gender a domácí násilí

Slovo gender definujeme jako pojem označující nikoli biologické, ale sociální aspekty pohlaví. Gender se začal šířit zejména ve 2. polovině 20. století společně s feminismem. Tato vlna napomohla v 70. letech 20. století dostat problematiku domácího násilí do povědomí široké veřejnosti. Feministické teorie nahlízejí na domácí násilí jako na výsledek nerovnováhy mezi ženami a muži ve společnosti. Od žen bylo po dlouhá staletí vyžadováno, aby se podřídili většinové patriarchální společnosti.

¹⁴ CONWAY, Helen L, *Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. Platným od ledna 2007*, cit. dílo, s. 56

Feminismus považuje za hlavní příčinu týrání žen snahu mužů o získání moci, kontroly a dominance. Pro vztahy, kde dochází k násilí je typické, že agresori bývají většinou muži a oběťmi jsou ženy. Důležitým hlediskem, které feministické teorie zdůrazňují, je forma násilí. Nejedná se o chování afektivní, které by bylo reakcí na intenzivní citový požitek, jako je hněv, ale je většinou vedeno jasným motivem ve snaze dosáhnout konkrétního cíle.

V rámci vztahu genderu a domácího násilí je důležité zmínit, že oběťmi domácího násilí se nestávají výhradně ženy, ale je zaznamenáno i procento případů, kde obětí domácího násilí je muž. Z celkového počtu odhalených případů domácího násilí tvoří zhruba pět procent domácí násilí na muži. Příčinou tabuizace role muže, jako oběti domácího násilí je, že pokud se muž stane obětí domácího násilí, je obtížné si přiznat, že se stal obětí domácího násilí, protože je to neslučitelné s tradovanou představou o domácím násilí – tedy muž agresor, žena oběť. Tato domnělá představa naopak přesvědčení muže utvrdí v tom, že by se měl stydět za to, co se mu stalo a podlomí tak jeho mužskou sebedůvěru. Proto je důležitý vliv genderu na vnímání domácího násilí společností, neboť podstatou genderu je snížit rozdíl mezi vnímání mužských a ženských rolí, což pomůže k detabuizaci tématu domácího násilí na mužích.

Gender je také třeba vnímat jako analytickou a interpretační kategorii, jelikož bychom měli počítat se skutečností, že ostatní nás budou: „... soudit a hodnotit určitým způsobem, dle určitých předpokladů.“¹⁵

2.4. Předsudky a mýty o domácím násilí

V každé společnosti existují mýty a pověry týkající se všech problémů našeho života. Jinak tomu není ani u domácího násilí. Tyto mýty a předsudky jsou zásadní překážkou k uznání tohoto fenoménu za celospolečenský problém, ale vyvrátit je ve prospěch společnosti je velmi náročné. Německá psychologka zabývající se problematikou domácího násilí, Andrea Buscotte, definovala čtyři nejčastější mýty spojené s domácím násilím.

Stává se to málokomu a pouze u sociálně slabších a nevzdělaných osob.

Nesmysl. Domácí násilí se týká všech sociálních, věkových i společenských vrstev. Více v kapitole 1.6. Celosvětově existuje mnoho výzkumů zabývajících se výskytem domácího násilí v závislosti na společnosti, ale ani jeden z těchto výzkumů přesně nestanovil cílovou skupinu.

¹⁵ West, Candace, Zimmermann, Don H. Doing gender. In Gender and Society, roč. 1, rok 1987, čís. 2, str. 140.

Muži za to většinou nemohou, jsou totiž většinou velmi přepracovaní a je toho na ně moc.

Ani vnější ani vnitřní faktory působící na psychiku agresora mu nedávají právo, dopouštět se domácího násilí.

Za násilí páchané v opilosti násilník nemůže, protože alkoholismus je nemoc.

Alkohol a drogy působí obvykle jako spouštěč násilí tam, kde jsou k násilí sklony. V důsledku požití návykové látky člověk ztrácí zábrany a opilost obvykle agresorovi slouží jako alibi či ospravedlnění jeho chování. Pokud se tedy jedná o impulzivního jedince se sklony k agresivitě, požitím alkoholu se tyto stránky v jedinci jen zdvojnásobí a člověk ztrácí nad svým chováním kontrolu.

Mohla také něco udělat žena, aby se situace takto nevyhrotila a ne ho ještě provokovat.

Tato a obdobná klišé mají pro osoby postižené domácím násilím neblahé důsledky. Obhajují totiž chování pachatelů a násilníků a dávají samotným obětem pocit viny. Mohou způsobit to, že se ženy ostýchají se svým problémem komukoliv svěřit a snižují tak možnost na snížení procenta výskytu domácího násilí. Je důležité proto šířit povědomí o domácím násilí.

3. Pomoc obětem domácího násilí

Žena, která se již se svým problémem svěří a je odhodlaná ho řešit, potřebuje ze všeho nejvíce adekvátní možnost řešení její situace. To zahrnuje zejména pomoc materiální (např. zajištění náhradního, bezpečného bydlení, finanční pomoc), právní pomoc (především sociálně právní poradenství) a mnohdy i pomoc terapeutickou. Domácí násilí naruší nejen psychiku ženy, ale celkové fungování jejího života, které je potřeba řešit co nejšetrněji a s ohledem na život ženy. Veškerá pomoc musí být ženou přijata a k hledání východiska musí být sama motivována. Důležitá je v případě násilí intervence, jak pro oběti, tak pro pachatele.

V České republice existuje široké množství pomoci obětem domácího násilí, které je zajišťováno státem či soukromými institucemi. Žena má tak možnost kontaktovat jak Policii České republiky, tak např. Bílý kruh bezpečí, centrum ROSA či bezplatně zavolat na DONA linku.

3.1 Institut vykázání

Jedná se o první pomoc představující vykázání násilníka ze společného bytu na dobu určitou. Je definován zákonem 135/2006 Sb., který přišel v platnost 1. ledna 2007. Policie je oprávněna, zjistí-li, že se v daném případě jedná o domácí násilí, násilnou osobu ze společného obydlí vykázat. Vykázání je preventivním opatřením směřujícím k ochraně ohrožených osob. Je ukládáno bez ohledu na případnou trestněprávní kvalifikaci jednání násilné osoby¹⁶. Jinými slovy řečeno, policie násilnou osobu vykáže vždy tehdy, zjistí-li, že se v dané věci jedná o případ domácího násilí. Tento institut vykázání slouží zejména jako čas pro oběť, aby se rozhodla, jak nastalou situaci bude nadále řešit. Současně může Policie České republiky zahájit trestní řízení, lze-li jednání násilné osoby kvalifikovat jako trestný čin, případně, pokud jednání násilné osoby nedosáhlo intenzity potřebné kvalifikaci trestného činu, je prováděno přestupkové řízení.¹⁷ Policie takto může agresora vykázat ze společné domácnosti na dobu 10 dní, tato stanovená lhůta nemůže být pozměněna. Vykázaný má samozřejmě právo na své osobní věci nezbytně nutné a také na věci potřebné k výkonu jeho

¹⁶ *Zákon*. In: . Praha: Parlament České republiky, 2007, ročník 2006, číslo 135.

¹⁷ *Domácí násilí - institut vykázání a další informace* [online]. 4.8.2011 [cit. 2018-11-02]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/domaci-nasili-institut-vykazani-a-dalsi-informace.aspx>

povolání. Tento zákon byl již dvakrát novelizován, naposledy v roce 2009. 26. Ledna 2007 vydala Policie ČR statistiku, ve které uvádí, že za deset let od doby, kdy zákon o vykazání vyšel v platnost vykazala Policie ČR jen v Moravskoslezském kraji 6 214 osob, z toho zhruba jedna třetina byla vykazána na Ostravsku. A právě Ostrava se rozhodla na základě této statistiky reagovat mediální kampaní „Místo činu? Domov!“, v rámci které šířila pomocí médií nejen povědomí o tomto problému, informace pro případné oběti a prevenci do škol, ale zejména zřídila dvě Poradenská místa v Ostravě, určená pro oběti domácího násilí. Byl zde také zřízen speciální tým policistů, který má za úkol řešit právě domácí násilí v rodinách.¹⁸

3.2 Neziskové organizace

V České republice existuje velké množství neziskových organizací, poraden a linek, které jsou proškoleny a zaměřeny na pomoc obětem domácího násilí. Poradny nejen u nás, ale i ve světě, můžeme nalézt dvojího typu. Jedná se buď o poradnu párovou, kde terapeut pomocí nápravy agresorova vzorce chování snaží vrátit vztah do starých kolejí a ukázat tak partnerovi pocity partnerky. Další možností terapie je terapie určená přímo agresorovi, kde terapeut působí pouze na agresora. Tyto terapie se řídí podle názorové orientace terapeuta na problematiku domácího násilí.

Další možností je sociální pomoc, která je zaměřena zejména na materiální zabezpečení oběti, od bezpečného bydlení, po zajištění osobních věcí a získání nezbytných finančních prostředků. První pomocí v krizové situaci mohou být Azylové domy pro matky s dětmi. Ty nejsou ale dostupné po celé České republice, lze využít také služeb neziskových organizací, které se sociální pomocí v krizi zabývají. Například DONA linka, centrum ROSA či Intervenční centra pro oběti domácího násilí. Seznam neziskových organizací a azylových domů, včetně kontaktů, je uveden v přílohách, na konci této práce.

¹⁸ *Poradenská místa* [online]. 21.8.2013 [cit. 2018-11-02]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/poradesnka-mista.aspx>

4. Praktická část

V návaznosti na fenomén domácího násilí je nezbytné nepodceňovat problémy vztahující se k tomuto tématu. Není to problém zasahující jednu rodinu, ale problém postihující celou naši společnost. Proto je nezbytné, abychom věnovali vztahům mezi partnery větší pozornost. V praktické části bakalářské práce je zpracován dotazník, který byl zadáván pouze ženám, bez rozdílu věku, vzdělání či jejich začlenění do společnosti a na základě vyhodnocení tohoto dotazníku lze potvrdit či vyvrátit stanovené hypotézy. V práci jsem využila též metodu kvalitativní a to zpracování kazuistik dvou žen, které se staly oběťmi domácího násilí.

4.1. Cíl a metody výzkumu

Cíl bakalářské práce je rozdělen na dvě části. První, kvantitativní část, je zaměřena na dotazníkové šetření a na výsledky tohoto dotazníkového šetření, druhá část, kvalitativní, zpracovává dvě kazuistiky obětí domácího násilí a snaží se tak ukázat domácí násilí v praxi.

K vypracování této práce byla zvolena metoda kvantitativní a to metoda dotazníku. Důvodem zvolení právě této metody bylo získání informací, vedoucí k potvrzení či vyvrácení stanovených hypotéz a použití metody, která je pro většinu lidí dostupnější. Dotazník byl respondentkám zadán pomocí webové stránky www.surveymonkey.com, kdy odkaz na tento dotazník jim byl zaslán pomocí e-mailu a pomocí sociálních sítí ve skupinách, které jsou zaměřeny zejména na ženské členy, např. na Facebookové skupině *Matky sobě*, *Maminky samoživitelky* a *Dejvická parta*. Touto metodou byly získány odpovědi od 66 respondentek. Dotazník byl anonymní, což vedlo k větší otevřenosti respondentek a k získání „nezabalených odpovědí“. Otázky byly položeny od otázek jednodušších, sloužících k zjištění věku a dosaženého vzdělání respondentek, přes otázky uzavřené, kde měly respondentky za úkol vybírat z možností až po otázky otevřené, které měly sloužit k volnému vyjádření jejich názoru na problematiku domácího násilí. Dotazník obsahoval pouze 9 otázek. Tento počet otázek byl zvolen z důvodu, aby dotazník na první pohled budoucí respondentky neodradil svým rozsahem a také tento počet otázek bohatě stačil k získání informací, které byly třeba k vypracování a analýze výsledků. Dále byly zvoleny záměrně spíše otázky otevřené ke zjištění osobního názoru s možností odpovědět pouze jednoslovně, aby tak dotazník splňoval očekávání všech respondentek.

V další části praktické části bakalářské práce je využita kvalitativní metoda výzkumu, metoda řízeného rozhovoru. Využitím této metody jsem se rozhodla doplnit dotazník z důvodu větší autenticity dané problematiky. Z mého pohledu jsou také příběhy žen vyprávějící své utrpení, které zažily v roli oběti domácího násilí nejlepší prevencí a mohou pomoci ženám, které se v roli oběti momentálně nachází a hledají z tohoto kruhu cestu ven.

4.2. Cílová skupina

Cílovou skupinou pro mou absolventskou práci byly pouze ženy, neomezené věkem, dosavadním vzděláním, povoláním ani sociálním statutem. Cílová skupina žen je proto zvolena z důvodu, že tato práce je zaměřena na domácí násilí, konkrétně na ženách a proto, že cílem této práce je zjištění míry jednání muže, které jsou společnostmi žen považovány za násilné a nikoliv. Dalším důvodem zvolení cílové skupiny žen je zjištění celkového povědomí o fenoménu domácího násilí mezi ženami a upozornit tak na nutnost zvýšení prevence mezi ženami. Mnohdy totiž některé samotné projevy domácího násilí bývají ženami vnímány jako „normální“, tudíž jedna z otázek dotazníku je postavena tak, aby ženy vyhodnotily, zda rozpoznají jednotlivé projevy domácího násilí, či nikoliv.

4.3. Stanovení hypotézy

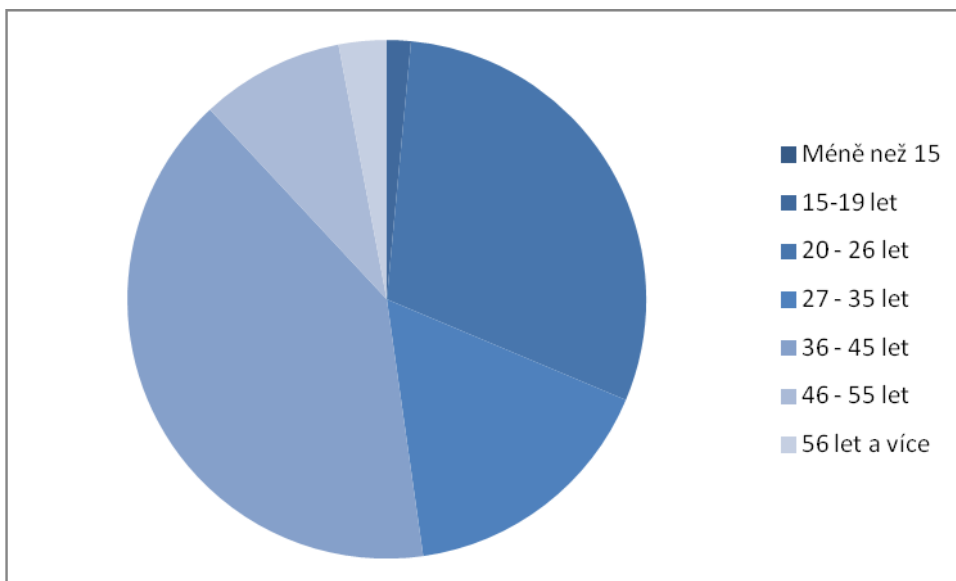
Při výzkumech týkajících se společností odsuzovaných a neakceptovaných jevů se dá postupovat mnoha způsoby, avšak nejlepším je reflektování reality pomocí výzkumného šetření, za pomoci kterého jsme schopni pomoci jasně stanovených hypotéz zhodnotit reálný stav ve společnosti. Ze stanovení cílů, metod a cílové skupiny vzešly tyto hypotézy:

H1: Oběti domácího násilí vyhledávají spíše pomoc v poradnách a organizacích než u státních orgánů (např. Policie ČR).

H2: K domácímu násilí dochází častěji u žen, které se setkaly s tímto jevem ve svých nukleárních rodinách.

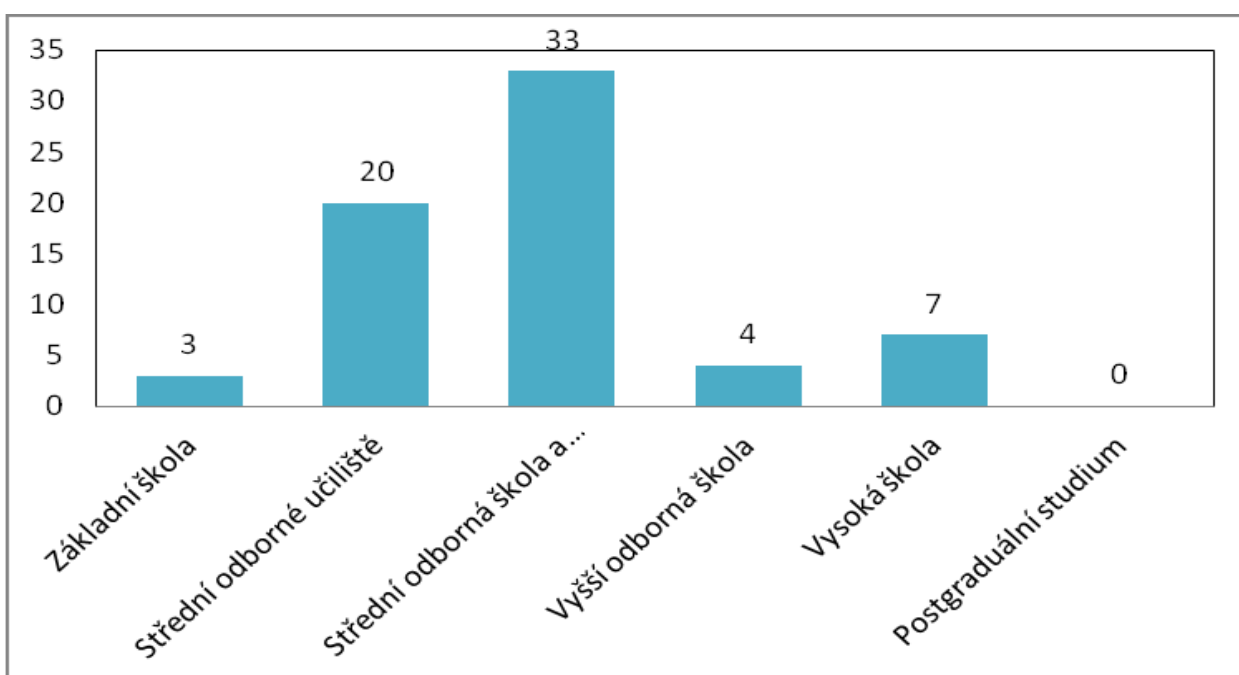
4.4. Analýza dat

1. Otázka: Kolik Vám je let?

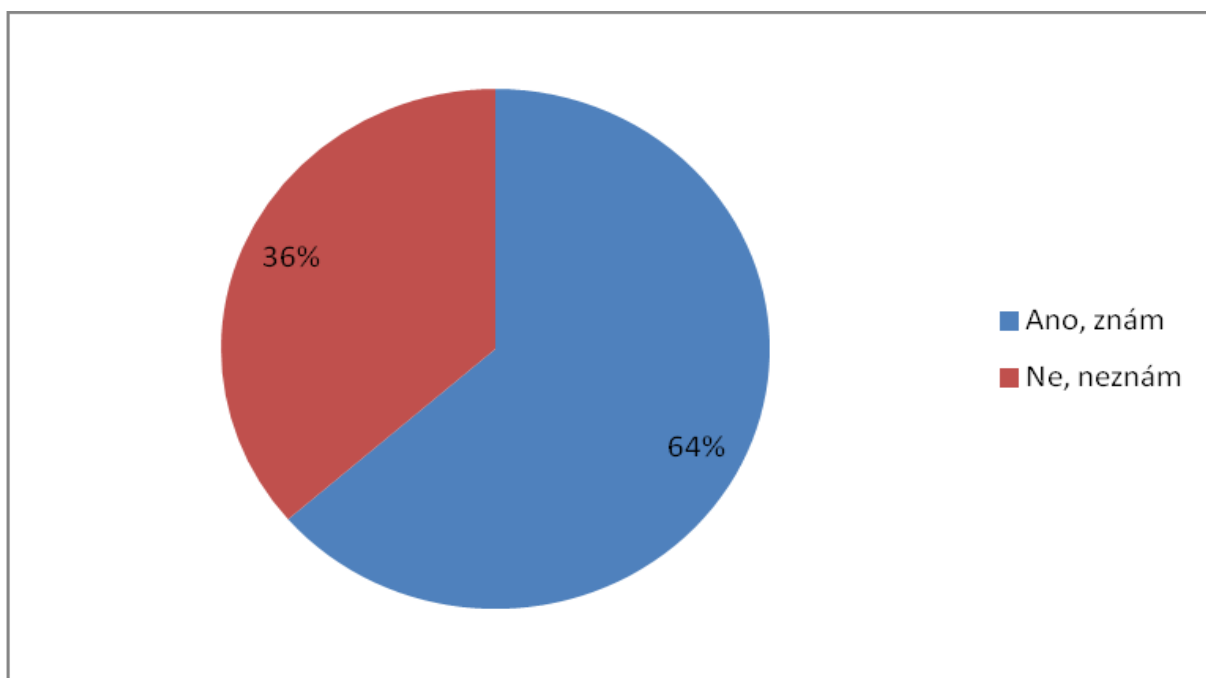
Otázka mapovala věkové rozložení respondentek. Výsledkem bylo zjištění, že největší množství respondentek bylo ve věkovém rozmezí 36 – 45 let (27 respondentek z 67). Znamená to s největší pravděpodobností fakt, že ženy v tomto věku jsou nejochotnější odpovídat na dotazník a že téma tohoto dotazníku je této věkové skupině nejbližší. Dále z výsledku této otázky vyplývá, že ženy ve věkové skupině pod 15 let mají nízké povědomí o problematice domácího násilí, což značí o zanedbané prevenci na školách a v mimoškolních centrech.

2. Otázka: Jaké je vaše dosavadní vzdělání?

3. Otázka: Znáte ve svém okolí ženu, která se na vlastní kůži potýkala s domácím násilím?

Výsledkem otázky číslo 3 bylo zjištění, že 64% dotazovaných žen ve svém okolí zná nějakou ženu, která se s fenoménem domácího násilí potýká. Jedná se o vysoké procento, které z celkového počtu 66 dotazovaných žen tvořila 42 žen.

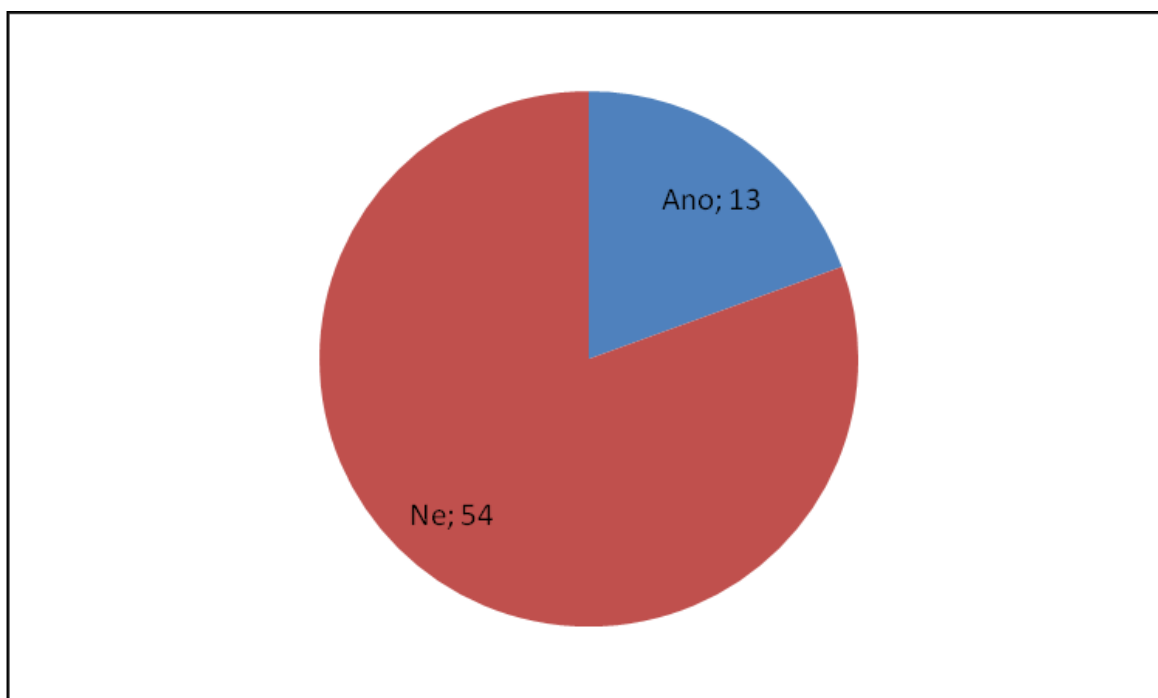

4. Otázka: Jak byste pomohla své kamarádce, kdybyste zjistila, že se stala obětí domácího násilí?

Odpovědi na tuto otázku není graf, neboť otázka byla otevřená a tak respondentky mohly plně vyjádřit jejich názor. Některé odpovědi se plně shodovaly, některé se diametrálně lišili. Některé odpovědi byly odlišné svým agresivním či jednoduchým obsahem (např. „Zbila jejího muže, že už by se ani nehnul“, „Do cizího vztahu nikdo nevidí, takže bych ji tak max. Mohla poradit, aby si to nenechala líbit, ale zbytek už by byl na ni“. „S tím ji nikdo jiný než ona sama pomoci nemůže“), ale téměř všechny respondentky se shodly, že by kamarádce v této situaci nabídly svou podporu, útěchu a pomohly jí s dočasným ubytováním. Co se týče pomoci třetí strany (neziskové organizace, poradny, policie atd.), tak z celkového počtu 67 dotazovaných 11 odpovědělo, že by pomoc hledaly u Policie České republiky, 23 z nich odpovědělo, že by pomoc hledaly zejména v poradnách, u psychologa a ve specializovaných centrech (některé dokonce jmenovaly konkrétní centra, jako např. ACORUS, Bílý kruh

bezpečí, Azylový dům Kladno o.p.s.). Pouze 3 respondentky zmínily pomoc právníků. Zbylé respondentky zmiňovaly zejména psychickou podporu kamarádky a nabídnutí ubytování. Z odpovědí je tedy patrné, že dotazované ženy buď tuto situaci sami někdy zažily (ať jako oběť, či pomoc), nebo o ní v nějaké souvislosti přemýšlely či je ovlivnil nějaký z preventivních programů. Určitě je ale výsledek pozitivní a je z něj patrné, že jsou si ženy v těchto situacích schopny vzájemně pomoci a podpořit se. A ačkoliv je domácí násilí jevem čistě negativní bez žádných pozitivních přínosů pro jedince i společnost, lze vnímat pozitivně určitou jednotu mezi ženami, co se domácího násilí týče.

5. Otázka: Setkala jste se s projevy násilí ve vaší nukleární rodině (tzn. mezi Vašimi rodiči)?

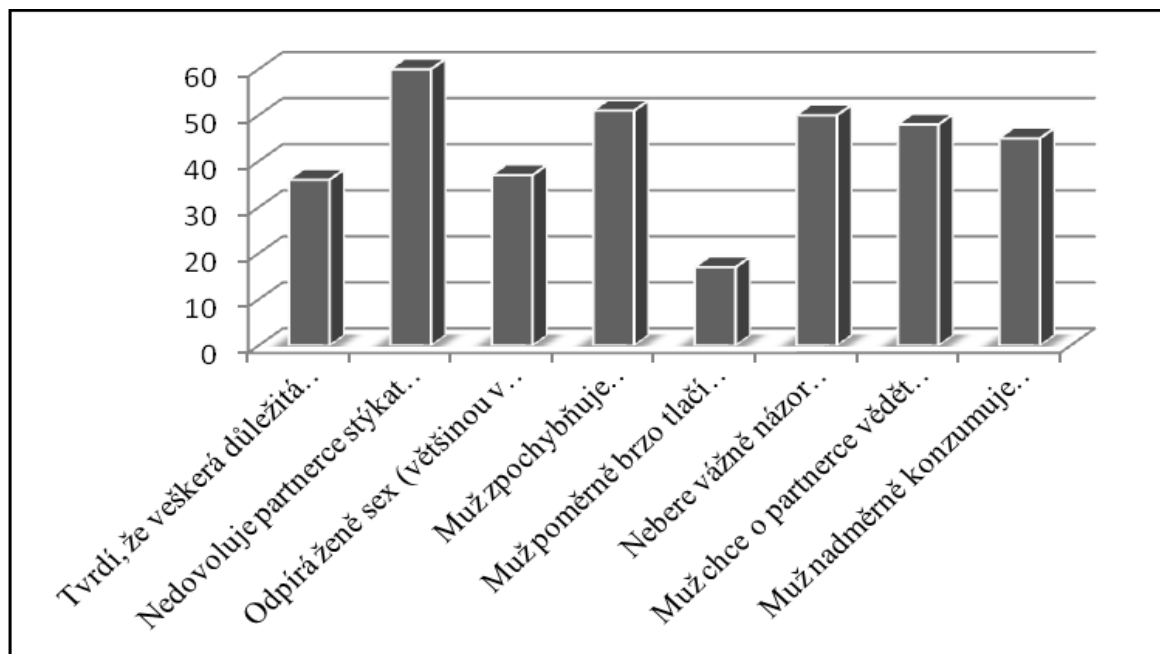

S domácím násilím se podle této otázky setkalo 13 respondentek (19,4%).

6. Otázka: Vyberte všechny možnosti chování, které podle Vás signalizují násilné sklony partnera k ženě.

Násilí jako takové se v průběhu historie měnilo a mělo spoustu podob, některé jeho podoby, které jsou společností vnímány nyní, byly ještě před desítkami let vnímány jako běžná součást života. Ženy měly jiné postavení a společnost byla nakloněna jiným směrem, než je dnes, a tak se není čemu divit, že odpovědi na tuto otázku ve společnosti se výrazně

liší, důvodem je věk ženy, místo původu dotazované ženy či styl výchovy. Pokud žena vyrůstala v rodině ryze patriarchální, kde otec byl hlavou rodiny a řídil chod celé domácnosti a života rodiny, není divu, že žena vnímá postavení ženy jinak než žena, která byla vychovávána liberálně s ohledem na potřeby a názory žen.

Respondentky měly za úkol vybrat z nabízených možností všechny, které se podle nich ztotožňují s profilem agresora.

Tvrdí, že veškerá důležitá rozhodnutí (ohledně financí, školy pro děti apod.) smí dělat pouze muž	36
Nedovoluje partnerce stýkat se s kamarádkami, kolegyněmi, rodiči atd.	60
Odpírá ženě sex (většinou v souvislosti s ponižujícími komentáři)	37
Muž zpochybňuje partnerčino duševní zdraví.	51
Muž poměrně brzo tlačí partnerku do zasnub, svatby a dětí.	17
Nebere vážně názor partnerky a neuznává ženy jako rovnoprávné sobě.	50
Muž chce o partnerce vědět veškeré informace (např. každý její krok, vše o její minulosti atd.)	48
Muž nadměrně konzumuje alkohol a je často opilý.	45

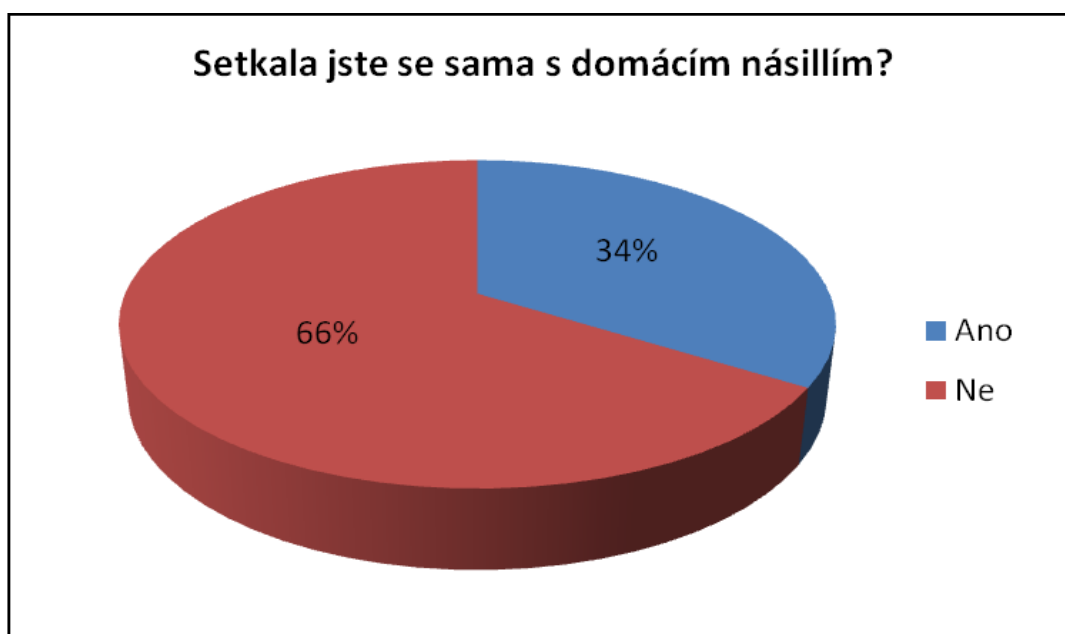
Vzorové typy chování, na které klientky odpovídaly, jsou zaneseny v tabulce výše. Z celkového počtu dotazovaných (67) tedy nejvíce žen zvolilo druhou možnost: Nedovoluje partnerce stýkat se s kamarádkami, kolegyněmi, rodiči atd. Naopak s tvrzením, že muž brzo tlačí na partnerku kvůli svatbě, dětem atd. se ztotožnilo pouze 17 respondentek. Důvodem je možná fakt, že nejvíce respondentek bylo ve věku 36 až 45 let a mají naučený dlouholetý stereotyp, že ženy se vdávají mladé a brzy zakládají rodiny. V dnešní době spíše dochází k oddalování svatby a zakládání rodiny a tak odpovědi na tuto možnost jsou dozajista ovlivněny věkem dotazovaných žen.

7. Otázka: Jste názoru, že si některé ženy za domácí násilí mohou samy? (Ano x Ne, popřípadě svou odpověď rozved'te)

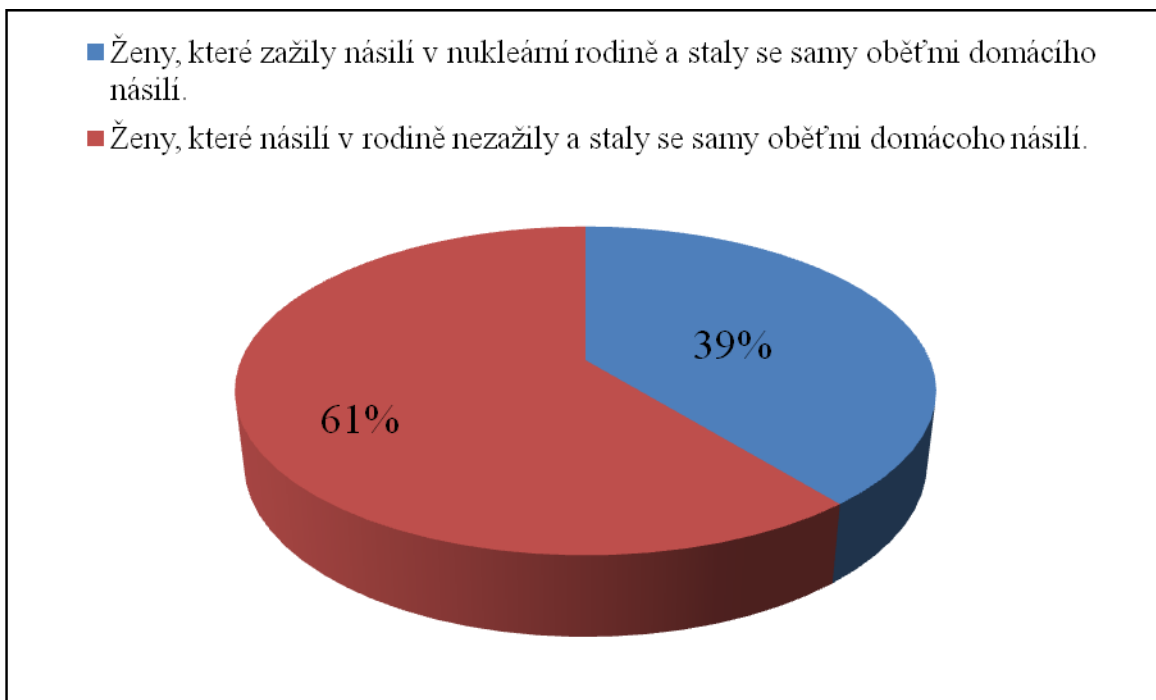
Tato otázka byla otevřená, tudíž respondentky mohly využít pouze odpovědi Ano či Ne (tak učinilo 37 respondentek) nebo nějak rozvinout svou odpověď. Co se týče odpovědi „Ano, některé ženy si za domácí násilí mohou samy“, odpovědělo tak 15 žen. Zbýlých 52 buď polemizovalo nad jednotlivými příklady, kdy ano či ne (např. *Nejsem si úplně jistá. Když je žena alkoholička, neplní žádné domácí povinnosti a zanedbává výchovu dětí, chápu, že partnerovi občas ujedou nervy. V žádném případě však neschvaluji fyzické násilí muže vůči ženě!*), nebo se shodují s odpovědí „Ne, žena si za domácí násilí nemůže sama“.

8. Otázka: Setkala jste se sama s domácím násilím?

Tato otázka byla uzavřená a respondentky vybíraly z odpovědi Ano a Ne. Odpověď ano zvolilo z 67 respondentek 23.

V rámci této otázky jsem se zaměřila i na svou hypotézu: „K domácímu násilí dochází častěji u žen, které se setkaly s tímto jevem ve svých nukleárních rodinách“. V rámci potvrzení, či vyvrácení této hypotézy je nutné porovnat odpovědi na otázku číslo 5 s odpověďmi na tuto otázku. Z jednotlivých dotazníků, kde odpověď na otázku 8 byla „Ano“ přejdeme k odpovědi u otázky 5. Tyto výsledky můžeme vidět v tabulce níže.

Devět žen uvedlo, že zažily ve své rodině násilí a samy se staly obětmi domácího násilí. Čtrnáct žen, které byly oběťmi domácího násilí, uvedlo, že se v rodině s násilím nesetkaly.

9. Otázka: Myslíte si, že muž, který se v minulosti choval jako agresor ke své partnerce, má šanci se napravit?

Odpovědi na tuto otázku se různí, protože se jedná o otázku otevřenou. Otázka slouží zejména k možnosti respondentek vyjádřit svůj názor. Většinou se jednalo spíše o odpovědi Ano či ne. Procentuálně tvořila odpověď „Ano“ 11%. Zbýlých 89% byla buďto odpověď „Ne“ nebo názor blízký se spíše k odpovědi „Ne“.

- *Pokud bude chtít on sám-opravdu chtít a bude na sobě pracovat-je to jak se vším ostatním-alkoholik také nepřestane, pokud nebude chtít jen on sám a nebude mít k tomu vůli a motivaci, ale vždy hrozí recidiva.*

- *Ne, jeho ego vítězí a většina z mužů si na nikoho jiného než na slabšího netroufne.*
- *Ne, bohužel nevěřím, že se někdo dokáže takhle změnit. Agrese v člověku podle mého nejde trvale potlačit.*
- *Ano, podle mě se každý může napravit, jen potřebuje najít toko pravého, s kým to zažije jinak.*

4.5. Interpretace výsledků

V začátku praktické části této práce byly stanoveny dvě hypotézy, jejichž potvrzení či vyvrácení mělo vyplynout z rozboru dotazníků. K tomuto rozboru bylo využito zpracování ve formě tabulek a grafů, které vedlo ke snadnějšímu výsledku k dané otázce.

První hypotéza (ve znění: Oběti domácího násilí vyhledávají spíše pomoc v poradnách a organizacích než u Policie ČR.), byla potvrzena v otázce číslo 4., kde respondentky odpovídaly na otevřenou otázku, jakým způsobem by pomohly své kamarádce, jejíž partnerky by k ní vykazoval agresivní jednání a známky domácího násilí. Po zpracování této otázky je jasné, že většina respondentek vykazuje vyšší důvěru v neziskové organizace a organizace zabývající se pomoci obětem domácího násilí, než v Policii České republiky a jiné státní orgány. Hypotéza číslo jedna byla tedy potvrzena. Ženy prokazují skutečně větší důvěru neziskovým organizacím, intervenčním centrům a azylovým domům než Policii České republiky. Policii ČR ženy volají většinou v případech akutního ohrožení, v okamžiku, kdy mají pocit, že jsou v ohrožení života.

Řešení druhé hypotézy (ve znění: K domácímu násilí dochází častěji u žen, které se setkaly s tímto jevem ve svých nukleárních rodinách.), se nachází v otázce číslo pět a osm. Pomocí porovnání odpovědí jednotlivých dotazníků a využití logických a statistických metod je výsledek takový, že 39% žen, které odpověděly na otázku číslo pět kladně, odpověděly kladně zároveň na otázku osm. Zbýlých 61% respondentek odpovědělo na jednu z otázek kladně a na druhou otázku záporně. Výsledkem porovnávání těchto dvou otázek je vyvrácení hypotézy, že k domácímu násilí dochází častěji u žen, které se setkaly s domácím násilím ve své nukleární rodině. Tento výsledek si lze vysvětlit několika způsoby. Prvně lze předpokládat, že ženy, které domácí násilí zažily na vlastní kůži či byly svědky násilí mezi rodiči, budou obezřetnější při výběru partnera, budou schopny odhalit skryté znaky násilí, které mohly vidět na svých otcích či otčímeh. Tento postoj lze vnímat jako pozitivní. Druhým možným vysvětlením, tentokrát poměrně negativním, je proces vytváření stereotypů v rámci dobového vnímání

Praktická část

domácího násilí. Jak se lze dočíst v některých odpovědích dotazníku, spousta žen nevnímá určité projevy domácího násilí v minulosti jako projev domácího násilí. To, co dnešní moderní společnost považuje tedy za projev domácího násilí, starší generace považuje jako normální a běžný způsob života a chování. V dřívějších dobách nebylo zvykem, že by měla žena takové možnosti, které měl muž a např. vedení domácnosti po strážce finanční bylo vždy vnímáno jako mužská povinnost. A tak by se v některých případech běžného života rodiny v minulosti dalo z pohledu dnešní doby také hovořit jako o domácím násilí.

5. Kazuistiky obětí domácího násilí

Jako druhá metoda byla zvolena metoda řízeného dotazníku. Rozhodla jsem se zařadit tedy kazuistiky s rozhovory s ženami, které si domácím násilím prošly a byly ochotné absolvovat rozhovor na toto téma.

Nejprve bylo nutné stanovit si podmínky výběru těchto žen. První podmínkou byl fakt, že žena se skutečně stala obětí domácího násilí a je ochotná o průběhu a o svém příběhu vyprávět. Druhou podmínkou byla skutečnost, že žena již není v cyklu domácího násilí a lze tak o něm mluvit v minulém čase. V případě, kdy by žena neměla svou situaci vypořádanou a stále sama potřebovala pomoci, mohlo by pro ni být mnohem více stresující o tom vypovídat a mohlo by jí to způsobit problémy, pokud by se o tomto rozhovoru partner dozvěděl.

Co se hledání respondentů týče, nejprve jsem měla pocit, že se jedná o nelehký a takřka nespílitelný úkol, neboť organizace, které byly kontaktovány, chránily své klientky a nebylo možné tedy od nich získat pro mne potřebné informace. Na první ženu ochotnou na toto téma odpovídat jsem narazila při rozhovoru s přáteli. Druhá žena, která byla ochotná odpovídat, mě kontaktovala sama na základě dotazníku, který je analyzován v praktické části této bakalářské práce. Obě tyto ženy jsou již několik let „z pekla venku“ a tak byly ochotné o své situaci vypovídat v řízeném rozhovoru.

Kazuistika je rozdělena na tři části – osobní anamnéza, rodinná anamnéza a sociální anamnéza a doplněna o samotné vyprávění ženy, kde popisuje svou situaci.

Kazuistika – Jarmila

Osobní anamnéza

Jméno: Jarmila B.

Věk: 24 let

Dosažené vzdělání: základní vzdělání

Bydliště: byt, podnájem

Rodinný stav: rozvedená, matka dvou dětí

Rodinná anamnéza

Dětství: žila v neúplné rodině, rodiče se rozvedli v Jarmilině útlém věku, brzy nato si každý našel nového partnera, oba se stali rodiči velmi brzy, řádně ukončila základní školu, střední odborná škola nedokončena (důvodem bylo těhotenství a následně mateřství)

Dospělost: na střední škole otěhotněla a porodila dceru, o rok později otěhotněla znovu a porodila syna, v současnosti rozvedená, děti v péči otce

Sociální anamnéza

Bytové podmínky: Jarmila nyní žije v podnájmu v městě Chomutov, děti žijí v péči otce v Mostě

Zaměstnání: pracuje jako obsluha v supermarketu

Finanční situace: nezadlužená, se svými příjmy je schopna uživit sebe a přispívat otci děti finančně na jejich výchovu

Příběh Jarmily

Jarmila se narodila svým rodičům ve velmi útlém věku, její matce bylo 16 let, když poprvé otěhotněla. Chvilí poté se rodiče rozešli a Jarmila zůstala ve výhradní péči matky, neboť otec již měl novou partnerku a matka šla s dcerou žít ke svým rodičům, kteří se podíleli na její výchově. V 15 letech se seznámila se svým budoucím manželem a v 17 letech s ním poprvé otěhotněla. Sama říká, že neví, jestli těhotenství bylo či nebylo plánované, ale její partner byl starší a tak je možné, že jí nevědomky myšlenku dítěte vnutil. Narodila se jim dcera a tak Jarmila přerušila studium na střední odborné škole pedagogické a zůstala s dcerou doma. Po roce otěhotněla znovu a tak partner, v té době zaměstnaný jako automechanik, změnil povolání z finančních důvodů a začal pracovat jako voják z povolání. Po narození syna se přestěhovali do většího bytu za Prahu a Jarmila tak byla izolována od přátel a čekala až se, teď již manžel, vrátí z práce. Se změnou povolání a všemi změnami v životě se v partnerovi začali projevovat zvýšené sklony žárlit na všechny muže v Jarmily okolí, ať to byl prodavač z obchodu v ulici, či soused. To končilo mnohdy ošklivými hádkami, při kterých, dle Jarmily slov, létaly talíře a i židle. Při jedné této hádce z žárlivosti Jarmila dle svých slov zmínila manželovi, že pokud se nezmění, s dětmi odejde. To manžela rozčílilo natolik, že Jarmilu

začal mlátit a tahat za vlasy a pořád jí opakoval, že pokud to zkusí, tak jí zabije. Od tohoto incidentu jí pokaždé, když odešel do práce, doma zamykal a tak s dětmi v jeho nepřítomnosti směla být pouze v bytě a na přilehlé zahradě. Celá tato situace trvala rok a půl, mezitím se manželé dvakrát přestěhovali, až skončili v Mostě. V této době začal manžel častěji zůstat v práci přesčas a k Jarmile se začal chovat o něco vlídněji, což vnímala pozitivně. Po několika měsících přišel za ženou se zprávou, že má milenkou a chce žít s ní. Jarmile tím pádem skončilo manželovo trápení a peklo způsobené neustálým terorem a strachem, ale začalo naopak období války o děti. Po několika soudních stáních jsou momentálně děti v péči otce, kde žijí spolu s jeho novou partnerkou. Jarmila žije sama v Chomutově, pracuje jako prodavačka v supermarketu a snaží se život uspořádat tak, aby bylo možné požádat o soudní odvolání a získat děti zpět do své péče.

Kazuistika – Marcela

Tato kazuistika vznikla na základě dotazníku zpracovaném v kapitole 4. Tato žena (jejíž jméno bylo na vlastní žádost změněno) mě kontaktovala po zodpovězení dotazníku na můj email uvedený v úvodu dotazníku a nabídla mi pomoc při práci na mé bakalářské práci. Na základě toho jsme se s paní Marcelou sešly a ona mi převyprávěla svůj příběh.

Osobní anamnéza

Jméno: Marcela L.

Věk: 36 let

Dosažené vzdělání: střední odborné vzdělání s výučním listem

Bydliště: byt, podnájem

Rodinný stav: svobodná, matka dvou dětí

Rodinná anamnéza

Dětství: Marcela vyrůstala na vesnici poblíž města Kladno s rodiči v rodinném domě se dvěma sourozenci, rodiče měli spolu harmonický vztah, rodina úplná

Dospělost: Marcela se vyučila na středním odborném učilišti v Kladně v oboru prodavačka, se svým partnerem se poznali již v prvním ročníku, po deseti letech vztahu si

společně pořídili prvního syna, žili spolu v bytě v Kladně, ve 32 letech podruhé otěhotněla a přivedla na svět druhého syna, před rokem se s partnerem rozešli a děti jsou nyní ve střídavé péči obou rodičů

Sociální anamnéza

Bytové podmínky: Marcela nyní žije v pronajatém bytě v Kladně spolu se svými dětmi, bývalý partner žije za Kladnem s novou přítelkyní.

Zaměstnání: Pracuje jako prodavačka v obchodě s tabákovými výrobky a o víkendech si přivydělává doma výrobou dárkových předmětů.

Finanční situace: Bývalý partner přispívá výživným na děti, ovšem minimální částkou a Marcela se tak hned po mateřské dovolené musela vrátit zpátky do zaměstnání a o víkendech, kdy rodiče jezdí k otci, vyrábí doma dárkové předměty, aby si tak přivydělala.

Příběh Marcely

Marcela vyrůstala se svými rodiči v rodinném domě v obci Libušín za Kladnem, její rodina byla velice liberální, co se výchovy týče a ve všech ohledech spořádaná. Když Marcela nastoupila na střední odborné učiliště v Kladně, poznala se zde se svým životním partnerem. Po ukončení odborného učiliště se společně nechali zaměstnat v továrnách Poldi Kladno a po několika měsících v prvním zaměstnání dostal Marcely partner byt v městské části Rozdělov, kde spolu až do rozpadu jejich vztahu žili. Po deseti letech vztahu Marcela poprvé otěhotněla a nastoupila na mateřskou. Marcely příběh není typickým případem domácího násilí, jelikož, dle jejích slov, ji partner nikdy neuhodil. Po nástupu na mateřskou měla tedy Marcela omezené finanční prostředky a tak veškeré rodinné výdaje musel zajišťovat partner. Ten pracuje celý život podniká v zámečnictví, a tak o práci a finanční prostředky nikdy neměl nouzi. Marcele ovšem na chod domácnosti a výchovu dětí dával minimální prostředky a sám si většinu financí nechával pro sebe. Marcela tak byla nucena již od narození prvního dítěte vyjít s minimálními finančními prostředky, což jí nutilo půjčovat si finanční prostředky od rodičů či přátel. Po mateřské dovolené a návratu zpět do pracovního procesu partner Marcele nedával již žádné finance a veškeré finanční prostředky odcházely neznámo kam. Argumentoval partnerce také tím, že pokud je „co k čemu“ nějak si poradí, zakazoval jí také pořizovat si nové oblečení a kosmetiku či stýkat se s přáteli ve společnosti (protože návštěva

kavárny či kina s kamarádkami také něco stojí). Marcela tak byla po dobu partnerství odkázána na živoření a sociálně-kulturní odloučení. Ve svých 32 letech poté podruhé, neplánovaně, otěhotněla a ocitla se opět na mateřské dovolené. V tomto období, kdy byla doma s druhým synem, si partner začal dopřávat ještě luxusnější věci, jako nový vůz, drahé značkové hodinky a podobně a oběma synům začal kupovat drahé dárky. Marcely situace se tedy neměnila, ač na povrch jejich rodina vypadala jako výborně zaopatřená. Když druhému synovi byly dva roky, oznámil partner Marcele, že si našel novou ženu. Marcele sice nechal k dispozici byt, kde ovšem veškeré náklady s užíváním bytu musela hradit z vlastních příjmů, které v době mateřské dovolené nebyli nijak vysoké. Dva roky trvalo, než si partneři mezi sebou vyřešili vlastní vztahy, partner chtěl děti do své výhradní péče a Marcelu tím vydíral, nyní ale Marcely partner žije v jejich bytě s novou přítelkyní a syny si bere k sobě na víkendy a Marcela žije v pronajatém bytě v blízkosti bydliště rodičů, kteří jí pomáhají s vyzvedáváním mladšího syna ze školky v době, kdy Marcela musí být v práci. Odpověděla také, že nový vztah si již nedokáže představit, její jediný vztah v životě po dvaceti letech skončil s jejím podlomeným sebevědomím a neustálou únavou, fyzickou i psychickou. V mužské pokolení ztratila již důvěru a bude nějakou dobu trvat, než své ztracené sebevědomí a důvěru znovu najde.

Marcelin příběh není typickým příkladem domácího násilí ve smyslu fyzického týrání a ubližování, ale dokazuje, že finanční omezování, vydírání dětmi a omezování základních lidských potřeb dokáže mít stejně zdrcující následky na ženskou psychiku a směr jejího života, jako násilí fyzické.

5.1 Vyhodnocení kazuistik

Příčiny vzniku domácího násilí

V případě obou žen lze za počátek násilí považovat narození dítěte. V případě Jarmily se násilí v menší formě začalo projevovat již dříve, ale po porodu dcery a změny zaměstnání partnera se vystupňovalo a objevily se jednotlivé cykly typické pro domácí násilí. Lze také předpokládat, že nástup partnera do armády a několikátýdenní odloučení od rodiny, zejména od partnerky, v době jeho vojenského výcviku, v něm vzbudilo vyšší pocit žárlivosti tak mu dávalo pomyslné záminky k násilí a izolaci partnerky doma. V případě Marcely lze také předpokládat, že narození prvního syna vedlo ke změně jeho postoje k financím a tak

partnerku finančně omezoval. Podle Marcelin slov měl zřejmě pocit, že to, že je v domácnosti s dítětem znamená, že nepotřebuje žádné peníze, neboť nechodí do společnosti a nemá tak za co peníze utratit a on se může za tvrdou práci odměnit. Zřejmě tak muž považoval také domácí práce a roli ženy v domácnosti za méněcennou a podřadnou a tak se ke své partnerce také choval.

Formy domácího násilí

V případě obou žen lze mluvit zejména o násilí psychickém, které na jejich psychickém zdraví zanechalo stejné důsledky, jako zanechá násilí fyzické na ženském těle. V případě Jarmily se projevilo nejprve násilí fyzické, které později bylo doplněno o násilí psychické a o izolaci partnerky. Mělo v jejím případě formu výhrůžek, nadávek a slovních útoků. Partner nejčastěji partnerku vydíral odebráním dětí, což se výsledku také stalo. Jarmila tak žila v neustálém strachu, že přijde o děti a sama v rozhovoru zmínila, že fyzické rány nebyli tak ničující, jako neustálý strach, že přijde o děti.

V případě Marcely mělo násilí formu ekonomického násilí, kdy partnerka z finančních důvodů nemůže partnera opustit a neustále bojuje s existenčními problémy domácnosti. Partner také využíval přízně dětí ve svůj prospěch, neboť je neustále zahrnoval drahými dárky a tak v dětech vybudoval role oblíbený otec x zlomená matka. V obou případech tak hrály hlavní roli nezletilé děti.

Důsledky domácího násilí

V obou případech násilí, ač v jakékoliv formě, zanechalo zejména důsledky na jejich sebevědomí. Jarmila zmiňuje zejména pocit méněcennosti a pocit, že jako matka absolutně selhala. Tento pocit se projevil zejména po rozvodu rodičů, kdy byly děti svěřeny do péče otce. Bojuje nyní za každý okamžik, kdy má možnost vidět se s dětmi. Marcela zmiňuje zejména pocit, že si po dlouhou dobu nepřipadala jako žena. V důsledku finančního omezení si nemohla dopřát nové oblečení či kosmetiku a její sebevědomí tak kleslo k bodu mrazu. Dalším důsledkem s případě Marcely je ztráta důvěry v muže. Tím, že její bývalý partner byl jejím jediným partnerem za celý život, nezná srovnání chování bývalého partnera s chováním jiných mužů a žije tak nyní s pocitem, že nového partnera již nevyhledává.

Závěr

Má bakalářská práce je zaměřena na problematiku domácího násilí na ženách. Jedná se o fenomén současné doby, o kterém se začíná stále více hovořit a dostává se tak více do povědomí lidí. Děje se tak především díky práci neziskových organizací a kampaní médií, do kterých se začíná v poslední době zapojovat čím dál tím více slavných osobností. Hovořit o tomto celospolečenském problému pokládám za velice důležité a i to mě motivovalo k výběru tohoto problému jako téma mé bakalářské práce.

Práci jsem v počátku zaměřila nejprve na obecnou definici této problematiky a definování forem, druhů, fází a příčin domácího násilí. Dále jsem rozpracovala zobecněnou charakteristiku týrané ženy a agresora. V další podkapitole jsem se zaměřila na vztah domácího násilí se společností, zejména na vztah výchovy, genderu a náboženství k domácímu násilí a snažila jsem se vyvrátit některé zavedené mýty a předsudky.

K psaní této práce jsem využívala především odborné literatury, která je k tomuto fenoménu opravdu pestrá. V současné době je k dostání mnoho knih zabývajících se domácím a partnerským násilím a neměla jsem tudíž s jejich hledáním žádné problémy. Na internetových stránkách je také k dispozici mnoho odborných článků a také laických diskuzí, na jejichž pravdivost jsem se bohužel nemohla spoléhat, tudíž jsem se obracela zejména na ověřené zdroje. Výhodou těchto diskuzí a webových stránek je jejich snadná dostupnost a tak pokládám za důležité, aby internet obsahoval i webové stránky zaměřené na tuto tematiku, které budou ženám po celé republice nejsnadněji dostupné a mohou jim tak pomoci v jejich nelehkých situacích.

Druhá polovina mé práce, praktická část, se zabývala zejména stanovením hypotézy, zpracováním dotazníku a určením pravdivosti hypotéz. Jednotlivé odpovědi dotazníku jsem rozpracovala do tabulek a grafů, díky nimž jsem byla schopna potvrdit hypotézu číslo jedna a vyvrátit hypotézu číslo dvě. Tato část pro mě byla náročnější, než část teoretická. Důvodem byla nejenom moje malá zkušenost se zpracováním takového množství informací, ale také i náročné téma, kterým domácí násilí bezpochyby je. Bylo pro mě opravdu náročné v praxi zjistit, jakého procenta žen se v jejich životě domácí násilí dotklo, neboť se stále jedná o téma, které je pro většinu žen stále dost citlivým tématem. Dále jsem v praktické části zpracovala kazuistiku dvou žen, které se nebály se mnou o jejich příběhu v roli oběti mluvit a pomohly mi tak ukázat domácí násilí nejen v číslech, ale i z lidského pohledu, neboť každý příběh je něčím jiný, má jiný začátek, jiný průběh a jiný konec. Myslím si, že ukázat tento fenomén

Praktická část

z pohledu příběhů a reality je nejlepší možnou prevencí, kterou naše společnost proti domácímu násilí může bojovat.

Jsem opravdu velice ráda, že jsem si problematiku domácího násilí vybrala jako téma své práce, poněvadž studium odborných knih, periodik a různých zdrojů mě obohatilo o mnoho informací z této problematiky, využila v praxi své poznatky ze statistiky, metod a teorií výzkumu a z psychopatologie. Díky využití metody dotazníku mám také pocit, že jsem nahlédla hlouběji do skupiny žen a dívek, které tento delikt postihl, protože některé odpovědi svědčily o jejich důvěře a otevřenosti.

Je důležité o tomto tématu také diskutovat a tak mi zpracování mé bakalářské práce dalo také možnost se o této problematice bavit s přáteli, kolegy a rodinou a tak nejen šířit povědomí o tom, že se skutečně jedná o celospolečenský problém, ale také dozvědět se spousty dalších informací a zjistit pohled na tuto situaci i od ostatních.

Seznam použité literatury

Literatura

- 1) BEDNÁŘOVÁ, Zdena. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, c2009. ISBN 978-80-254-5422-0.
- 2) BUSKOTTE, Andrea, VANÍČKOVÁ HORNÍKOVÁ, Lucie, ed. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press, 2008. ISBN 978-80-251-1786-6.
- 3) CONWAY, Helen L. *Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007*. Praha: Albatros, 2007. Albatros Plus. ISBN 978-80-00-01550-7.
- 4) Korán. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-1260-5.
- 5) STRŽÍLKOVÁ, Patricie a Marek FRYŠTÁK. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava: Key Publishing, 2009. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-020-0.
- 6) VÁGNEROVÁ, Marie. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0696-5
- 7) VARGOVÁ, Branislava, Dana POKORNÁ a Marie TOUFAROVÁ. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-86131-76-4.

Internetové zdroje

- 1) **Statistiky. Bílý kruh bezpečí** [online]. Brno: Bílý kruh bezpečí, 2006 [cit. 2017-05-28]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/o-nas/statistiky/>
- 2) **Poradenská místa** [online]. 21.8.2013 [cit. 2018-11-02]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/poradesnka-mista.aspx>
- 3) **Domácí násilí - institut vykázání a další informace** [online]. 4.8.2011 [cit. 2018-11-02]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/domaci-nasili-institut-vykazani-a-dalsi-informace.aspx>
- 4) **Zákon**. In: . Praha: Parlament České republiky, 2007, ročník 2006, číslo 135

Přílohy

Ukázka dotazníku

1. Otázka

Kolik Vám je let?

- a) Méně než 15
- b) 15 – 19 let
- c) 20 -26 let
- d) 27 – 35 let
- e) 36 – 45 let
- f) 46 – 55
- g) Více jak 55 let

2. Otázka

Jaké je Vaše dosavadní vzdělání?

- a) Základní vzdělání
- b) Střední odborné učiliště
- c) Střední odborná škola a gymnázium
- d) Vyšší odborná škola
- e) Vysoká škola
- f) Postgraduální studium

3. Otázka

Znáte ve svém okolí ženu, která se na vlastní kůži s domácím násilím potýkala?

- a) Ano, znám
- b) Ne, neznám

4. Otázka

Jak by jste pomohla své kamarádce, kdyby jste zjistila, že se stala obětí domácího násilí?

.....
.....

5. Otázka

Setkala jste se s projevy násilí ve vaší nukleární rodině (tzn. Mezi Vašimi rodiči)?

- a) Ano, setkala
- b) Ne, nesetkala

6. Otázka

Vyberte všechny možnosti chování, které podle Vás signalizují násilné sklony partnera k ženě.

- a) Slovně ženu ponižuje, zesměšňuje a uráží v soukromí i na veřejnosti
- b) Tvrdí, že veškerá důležitá rozhodnutí (ohledně financí, školy pro děti apod.) smí dělat pouze muž
- c) Nedovoluje partnerce stýkat se s kamarádkami, kolegyněmi, rodiči apod.
- d) Odpírá ženě sex (většinou v souvislosti s ponižujícími komentáři)

- e) Muž zpochybňuje partnerčino duševní zdraví
- f) Muž poměrně brzo tlačí ženu do zásnub, svatby a dětí.
- g) Nebere vážně názor partnerky a neuznává ženy jako rovnoprávné sobě.
- h) Muž chce o partnerce vědět veškeré informace (např. každý její krok, vše o její minulosti atd.)
- i) Muž nadměrně konzumuje alkohol a je často opilý

7. Otázka

Jste názoru, že si některé ženy za domácí násilí mohou samy?(Ano x Ne, popřípadě svou odpověď rozved'te)

.....

8. Otázka

Setkala jste se sama s domácím násilím?

- a) Ano, setkala
- b) Ne, nesetkala

9. Otázka

Myslíte si, že muž, který se v minulosti choval agresivně ke své partnerce, má šanci se napravit? (Ano x Ne, popřípadě svou odpověď rozved'te)

.....
